

УДК 351.74(477)

Сергій Анатолійович ЧИЖ,

здобувач Харківського національного університету внутрішніх справ

ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСІБ, ЯКІ ГОТУЮТЬ І ВЧИНЯЮТЬ ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ОБІГУ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

В даний час стан поведінки з побутовими відходами в Україні знаходиться на незадовільному рівні. Нестабільність економіки та сфери побутових відносин слугують ареною вчинення злочинів у означеній галузі. Як відомо, злочинність, як складне соціальне явище в суспільстві, має як загальні, так і конкретні специфічні ознаки, які потребують комплексного дослідження для ефективної протидії. Тому постає потреба у наданні сучасної оперативної-розшукової характеристики злочинів у сфері обігу побутових, зокрема осіб, які їх готують та вчиняють.

Здійснений аналіз показав, що до комплексу ознак особи, що готує та вчиняє злочини у сфері обігу побутових відходів, як елемента оперативної-розшукової характеристики, повинні бути включені всі ознаки, які придатні для висунення обґрунтованих версій, визначення ефективних шляхів і методів встановлення, розшуку й викриття винного [1, с. 134], зокрема у сфері обігу побутових відходів.

Принагідно зазначимо, що згідно зі ст. 13 Закону України «Про відходи», одними із суб'єктів у сфері поведінки з відходами є громадяни України та іноземці та особи без громадянства [2].

Далі варто надати загальну характеристику осіб, які вчиняють злочини у сфері обігу побутових відходів. Так, особи, які вчиняють злочини у досліджуваній сфері ведуть абсолютно прийнятний та респектабельний спосіб життя, мають сім'ю, дітей, беруть участь у громадському житті, виражають негативне ставлення до маргінальної поведінки у суспільстві і таке інше. Досліджувана категорія осіб не виділяється расово-етнічною приналежністю, оскільки переважна більшість злочинців є громадянами України. Більшість має вищу освіту та володіє спеціальними знаннями у сфері екології, природних ресурсів та обігу побутових відходів зокрема. Характерним для осіб, які готують та вчиняють злочини у сфері обігу побутових відходів, є наявність службових та владних повноважень, що характеризує їх як осіб, які мають високі амбіції.

Аналіз емпіричного матеріалу надає можливість зробити висновок, що злочини у сфері обігу побутових відходів у співвідношенні між чоловіками та жінками, найчастіше вчиняються чоловіками (81,3 %). Вік, в якому вказана категорія осіб вчиняє злочини, становить приблизно від 30 до 55 років, коли особа безпосередньо приступає та виконує функціональні обов'язки у сфері обігу побутових відходів. Встановлено, що один із важливих факторів, який стимулює вказаних осіб на скоєння злочинів, є користь та отримання матеріальних благ.

Варто зазначити, що опираючись на аналіз емпіричного матеріалу, можна констатувати, що суб'єктом злочинів у сфері обігу побутових відходів у більшості випадків є спеціальний суб'єкт – службова особа. Відповідно до положень Кримінального кодексу України, службові особи – це особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням [3].

Проаналізувавши емпіричний матеріал, методичні рекомендації стосовно протидії злочинам у сфері обігу побутових відходів, а також результати анкетування працівників підрозділів захисту економіки встановлено, що найчастіше злочини у вказаній сфері готують та вчиняють службові особи:

– підприємств, установ та організацій усіх форм власності, діяльність яких пов'язана із поведінкою з відходами (керівники комунальних підприємств, директори відкритих (приватних) акціонерних товариств тощо);

- органів місцевого самоврядування (сільські, селищні та міські ради);
- місцевих державних адміністрацій (службові особи Департаменту житлово-комунальної інфраструктури тощо);
- Держпродспоживслужби.

Варто зазначити, що спеціальний суб'єкт злочинів у сфері обігу побутових відходів, який має статус посадової особи, може бути або керівник відповідного підприємства, установи, організації будь-якої форми власності, або його заступник, на якого покладено відповідні обов'язки щодо провадження бухгалтерського обліку, або головний бухгалтер підприємства, а також ті особи, на яких ці обов'язки покладено тимчасово на підставі відповідних наказів або розпоряджень.

Таким чином, підсумовуючи може обґрунтовано констатувати, що збір, повне володіння та знання інформації щодо оперативно-розшукової характеристики особи-злочинця у сфері обігу побутових відходів сприятиме більш ефективній протидії злочинам досліджуваного виду.

Список бібліографічних посилань

1. Одерій О. В. Проблеми теорії та практики розслідування злочинів проти довкілля : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09. Кривий Ріг, 2015. 499 с.
2. Про відходи : закон України від 05.03.1998 року: // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.10.2018).
3. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 25.10.2018).

Одержано 01.11.2018

УДК 343.346:8:004(477)

Володимир Валентинович ЧУМАК,

кандидат юридичних наук,

провідний науковий співробітник відділу організації наукової роботи

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Вікторія Юрївна ЦЕБИНОГА,

курсант 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРОТИДІЇ КІБЕРБУЛІНГУ В УКРАЇНІ

Сучасне суспільство неможливо уявити без смартфонів, гаджетів, інформаційних та комп'ютерних технологій. І рідко ми замислюємося над тим, які загрози несуть в собі ті чи інші веб-ресурси, інтернет-сайти, які на сьогодні стали невід'ємними атрибутами життя сучасної людини. Питання щодо забезпечення безпеки в мережі Інтернет посідає головне місце на порядку денному лише тоді, коли з'являються певні негативні наслідки від явищ, що реалізуються в інтернет-просторі. Однією з таких новітніх загроз і є кібербулінг.

Кібербулінг як відносно нове для сучасного суспільства явище має свою історію виникнення, види та форми, але немає легального закріплення відповідальності для суб'єктів, що здійснюють кібербулінг. Тому, наразі виникає гостра необхідність щодо удосконалення чинного законодавства України у сфері протидії кібербулінгу.

Проблема правового регулювання кібербулінгу тісно переплетена з правом людини на безпечне інтернет-середовище, яке також ще не знайшло свого законодавчого закріплення та перебуває на етапі формування разом з іншими сучасними правами, зокрема на евтаназію, на сурогатне материнство, на зміну статі тощо. Всі ці права науковці відносять до нового четвертого покоління прав людини, яке виникло у зв'язку з сучасними розробками в технологічній, медичній, соціальній сферах [1].

Кібербулінг – це новітня форма агресії, що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням інформаційно-комунікаційних засобів: мобільних телефонів, електронної пошти, соціальних мереж тощо [2, с. 2].

© Чумак В. В.,

Цебинова В. Ю., 2018